

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorim dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

This project is funded by the European Union

МОНИТОРИНГ БРИФ

На судски постапки поврзани со
организиран криминал и
корупција

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калаџиџев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската Унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски иницијативи и Коалицијата „Сите за правично судење“ и истата не ги одразува ставовите на Европската Унија

Достапно единствено како електронско издание

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

Во извештајниот период што се однесува на месец септември 2020 година беа мониторирани 42 закажани рочишта за кривични постапки од областа на организираниот криминал и корупцијата, од кои 34 беа одржани, а 8 беа одложени.

К-817/11 – „Маѓар Телеком“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 3 вв став 4 и став 1.

Рочиштето за претрес закажано на 22.09.2020 година беше одложено поради отсуство на јавниот обвинител од причина што во истиот термин јавниот обвинител присуствувал на закажано судење по друг предмет што се води во Одделението за организиран криминал и корупција.

К-1904/16–„Насилство во Општина Центар“

Предметот се води за кривично дело „Насилство“ од член 386 став 2 в.в. со став 1 в.в. со член 23 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 17.09.2020 година во дополнение на доказна постапка одбраната предложи да се изведат материјални и вербални докази, при што судот делумно го прифати ваквиот предлог, односно дозволи да се изведат материјалните докази, а предлогот за изведување на вербалните докази беше одбиен согласно член 385 став 3 од ЗКП, како непотребен и без значење за предметот. Материјалните докази без изведени со читање на насловот на доказот и дел од нивната содржина и со тоа заврши доказната постапка.

На рочиштето за главна расправа од 24.09.2020 година јавното обвинителство даде завршни зборови со кои изврши и прецизирање на обвинителниот предлог и го повлече обвинението спрема тројца од обвинетите, а завршен збор дадоа и оштетениот во постапката, бранителите на двајца обвинети и еден обвинет. Завршните зборови на бранителите на останатите осум обвинети беа дадени на рочиштето од 28.09.2020 година, а обвинетите изјавија дека остануваат на она што нивните бранители го изнеле во завршниот збор.

Следниот ден, на 29.09.2020 година судот јавно ја објави пресудата со која обвинетите беа огласени за виновни и на истите им изрече алтернативна мерка – условна осуда од 9 месеци казна затвор што нема да се изврши ако осудените во следните 3 години не сторат друго кривично дело, условна осуда од 6 месеци казна затвор доколку во следните 2 години не сторат друго кривично дело и условна осуда од 1 година казна затвор доколку во следните 4 години не сторат друго кривично дело, а на еден од обвинетите на кого му се суди во отсуство му беше изречена казна затвор во траење од една година и шест месеци. Со пресудата судот ги задолжи осудените солидарно да ја надоместат штетата во износ од 27 милиони денари во рок од 15 дена на правосилноста на пресудата.

К-1959/17 – „Тортура“

Предметот се води за кривично дело „Мачење и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување и казнување“ од член 142 став 1 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 09.09.2020 година беа испитани четворица сведоци предложени од страна на обвинителството. Со оглед на фактот дека главната расправа по предметот е почната одново, јавниот обвинител заради економичност на постапката предложи повиканите сведоци да не се сослушуваат одново туку вербалните докази да бидат изведени со читање на нивните искази внесени во записниците од претходните рочишта за главна расправа, со што се отстапи од правилото за непосредно изведување на доказите во смисла на член 388 од ЗКП. Сведоците се изјаснија дека во целост остануваат кон веќе дадените искази, истите беа прочитани, а странките немаа дополнителни прашања. На истиот начин беа изведени и вербалните докази на рочиштето за главна расправа од 21.09.2020 година.

К-1413/19 – „Талир 2“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в. став 1 в.в. член 22 в.в. член 45 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 01.09.2020 година беа испитани четворица сведоци на предлог од обвинителството, а истите се предложени и од страна на одбраната, па судот согласно член 385 став 1 од ЗКП одлучи да отстапи од законскиот редослед на изведување на доказите утврден со член 382 од ЗКП и во смисла на начелата на целесообразност, ефикасност и економичност на постапката, сведоците на истото рочиште беа испитани и како сведоци на обвинителство и како сведоци на одбраната. Судот го прифати предлогот на одбраната согласно член 388 став 2 од ЗКП на сведоците во вкрстено испитување да им бидат предочени исказите дадени во истражна постапка заради потсетување на одредени факти и околности, на којшто предлог обвинителството се противеше истакнувајќи дека станува збор за погрешно толкување на одредбата.

На главната расправа од 24.09.2020 година повторно беше применет истиот начин на испитување на сведоците, односно на рочиштето беа испитани двајца сведоци и како сведоци предложени од обвинителството и како сведоци на предлог на одбраната. Во текот на испитувањето на првиот сведок беше присутен еден од повеќето бранители на второобвинетиот, кој по распитот го извести судот дека мора да ја напушти расправата поради обврски во друг предмет. Претседателот на судечкиот совет стапи во контакт со останатите бранители на второобвинетиот и од нив побара да се координираат за присуство на рочиштето со цел да не биде прекршено правото на обвинетиот да има бранител во постапката и да продолжи главната расправа во фаза на доказна постапка. Во судницата пристапи еден од бранителите на второобвинетиот кој му укажа на судот дека на денешното рочиште не е во можност да му обезбеди соодветна одбрана на обвинетиот, поради ангажман на друг предмет за што судот бил известен со писмен поднесок. Претседателот на судечкиот совет реагираше и укажа дека термините за расправа биле однапред утврдени и закажани во координација со странките во постапката и главната расправа продолжи со испитување на вториот сведок, во присуство на повиканиот бранител кој потоа пристапи кон испитување на сведокот.

КОК-47/17 – „Таргет/Тврдина“

Предметот се води за следните кривични дела: „Злосторничко здружување“ од член 394 став 1 од КЗ; „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. став 1 в.в. член 22 од КЗ; „Фалсификување службена исправа“ од член 361 став 1 од КЗ; „Примање награда за противзаконито влијание“ од член 359 став 2 в.в. став 1 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 02.09.2020 година беа испитани двајца сведоци предложени од страна на обвинителството, кои воедно се предложени и од страна на одбраната, па судот во контекст на начелото на економичност, ефикасност и целисходност на постапката одлучи сведоците да бидат испитани на истото рочиште и како сведоци на одбраната. Одбраната се спротивстави на оваа одлука и истакна дека не се подготвени за директно испитување на сведоците и остана на предлогот истите да бидат повикани како сведоци на одбраната, за што судот посочи дека за тоа дополнително ќе одлучи имајќи предвид дека на ова рочиште било овозможено директно испитување на сведоците од страна на одбраната. Истата ситуација се повтори и на главната расправа од 14.09.2020 година кога беа испитани шест сведоци на предлог на обвинителството, предложени да бидат испитани како вербални докази и од страна на одбраната.

На рочиштата одржани на 22.09.2020 година и 30.09.2020 година обвинителството директно испита 18 односно 13 сведоци-оштетени од редот на носители на јавни функции, новинари, адвокати, бизнисмени и лица од приватниот сектор и финансиските институции, невладини организации и дипломатски претставништва, чии комуникации согласно теоријата на обвинителството биле незаконски следени и истите се произнесуваа по однос на оштетното побарување. Одбраната не ја искористи можноста за вкрстено испитување и не истакна приговори на начинот на кој беа поставувани прашањата, а судот го искористи своето право согласно член 383 став 5 и самиот да постави прашања за појаснување на дадените одговори.

КОК-52/17 – „Траекторија“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. став 1 в.в. член 22 од КЗ и кривично дело „Примање награда за противзаконито влијание“ од член 359 став 2 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 07.09.2020 година беа истакнати приговори од страна на одбраната во однос на вештачењето изработено по наредба на јавното обвинителство. Главната расправа продолжи на 21.09.2020 година со директно и вкрстено испитување на сведок предложен од обвинителството. Обвинителството и одбраната истакнуваа приговори меѓусебно на начинот на поставување на прашањата, при што судот согласно член 385 став 7 од ЗКП се грижеше за дозволеноста на прашањата по истакнатите приговори, а воедно го искористи и правото од член 383 став 5 да постави прашања за појаснување на дадените одговори.

КОК-53/17 – „ТНТ“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. став 1 в.в. член 23 став 1 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од

член 353 став 3 в.в. став 1 в.в. член 23 став 1 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. член 22 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 3 в.в. со став 1 од КЗ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 01.09.2020 година, истата продолжи во фаза на доказна постапка и беа изведени материјални докази на предлог на јавното обвинителство, со читање на насловот на доказот. Одбраната се спротивстави на начинот на изведување на материјалните докази и побара нивно презентирање, но судот го одби ова барање со образложение дека согласно член 392 став 4 од ЗКП доказниот материјал се чита, освен ако странките не се договорат поинаку, во конкретниот предмет треба да се има предвид дека главната расправа е започната одново и материјалните докази веќе еднаш биле изведени на поинаков начин, односно со презентација на содржината. На рочиштето за главна расправа од 14.09.2020 година обвинителството продолжи со изведување на материјалните докази со читање на насловот на докази, а воедно беа изведени и како докази и разговори од незаконското следење на комуникациите, со нивно преслушување во форма на аудио-снимки. Одбраната повторно приговараше на начинот на изведување на материјалните докази и бараше одредени докази да бидат отстранети од листата на докази поради сомнеж за нивната веродостојност. Се постигна согласност оние докази кои се спорни за одбраната да бидат изведени на следното рочиште со презентирање на нивната содржина. По завршувањето на преслушувањето на аудио-снимките, судот на барање на обвинетите дозволи нивниот технички советник да направи увид во носачот на звук на којшто се снимени. Еден од бранителите го користеше правото да го користи својот мајчин албански јазик во постапката и му беше доделен преведувач, а истиот бараше и изземање на јавниот обвинител и соопшти дека поднел такво барање до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија. Согласно претходно дадената согласност на странките, на рочиштето за главна расправа од 30.09.2020 година беа изведени преостанатите материјални докази од страна на јавното обвинителство, на начин што дел беа изведени со читање на насловот на доказот, а за дел беше детално презентирани нивната содржина. Еден од бранителите побара сите докази да бидат детално презентирани и побара повеќе да не се наведува во записник дека му е обезбеден симултан превод од албански на македонски јазик бидејќи судот нема технички услови за да го обезбеди истото, иако таков преведувач му е доделен. Воедно, наведе дека се чувствува лично навреден поради тоа што јавниот обвинител и членот на судечкиот совет од албанска националност не го користат албанскиот јазик, при што беше опоменат од страна на претседателот на судечкиот совет, но истиот продолжи да се произнесува без дадена дозвола па беше казнет со парична казна од 1000 евра во денарска противвредност заради непочитување на судот.

КОК-57/17 – „Топлик“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. со член 22 од КЗ.

На рочиштето одржано на 15.09.2020 година главната расправа согласно член 371 став 3 од ЗКП започна одново поради одлагање што траело подолго од 90 дена, при што јавниот обвинител се произнесе дека останува на претходно дадениот воведен говор, а одбраната одново даде воведен говор. Писмените и материјалните докази по постигната согласност од странките се внесоа на

денешниот записник како изведени докази. Судот донесе решение со кое го прифати предлогот на одбраната за одбивање на вештиот наод и мислење предложен како доказ од обвинителството, бидејќи во моментот на изготвување на истиот вештакот немал валидна лиценца, односно истата била со истечена важност.

КОК-60/17 – „Трезор“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 3 в.в. став 1 в.в. член 22 од КЗ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 3 и став 1 в.в. со член 24 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 25.09.2020 година беше отсутен претставник на Државното правобранителство на Република Северна Македонија којшто со поднесок го известил судот дека бара увид во предметот како би можел да се произнесе. Судот ја повика одбраната да се произнесе дали останува на поднесената листа на докази и да се произнесе во однос на околностите на кои би биле испитани предложените сведоците, при што одбраната презеде обврска писмено да се произнесе за околностите во рокот од 7 дена што го определи судот.

КОК-64/17 – „Тендери“

Предметот се води за кривичното дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в со став 1 в.в. со член 22 од КЗ.

Рочиштето за главна расправа од 18.09.2020 година се одложи поради неисполнување на законските предуслови за одржување на главна расправа, односно отсуство на обвинета од здравствени причини, за што дополнително ќе биде доставена соодветна медицинска документација. На рочиштето беа присутни дел од повиканите сведоци кои реагираа поради тоа што судењето се одложува и што повторно се задолжени да присуствуваат и на следното рочиште, а имајќи предвид дека истите веќе имаат дадено исказ во постапката со оглед дека главната расправа е одново започната. Дел од повиканите сведоци за денешното рочиште не беа присутни, од кои за дел беше утврдено дека не се уредно викани, па судот издаде наредба до надлежната полициска станица за нивно пронаоѓање и доведување на следното рочиште.

КОК-66/17 – „Монструм“

Предметот се води за кривичното дело „Тероризам“ од член 394-б став 1 в.в. со член 22 од КЗ.

На главниот претрес од 03.09.2020 година беа сослушани двајца сведоци предложени од обвинителството, на начин што сведоците беа најпрво испрашани од страна на претседателот на судечкиот совет, а потоа им беше дадена можност на странките во постапката да поставуваат прашања, која беше искористена од страна на обвинителството, одбраната, обвинетите и полномошникот на дел од оштетените. При испитувањето на сведоците беа предочувани докази со цел потсетување на одредени околности.

Сослушувањето на сведоци на предлог на обвинителството продолжи и на главниот претрес од 10.09.2020 година, додека пак на рочиштето од 21.09.2020 година беа сослушани двајца сведоци на предлог на одбраната. Дел од материјалните докази предложени од страна на одбраната (транскрипти од телефонски разговори) беа повлечени од листата на докази на барање на одбраната. Сведоци на одбраната беа сослушувани и на главниот претрес одржан на 30.09.2020 година, при што при давањето на исказот одбраната во неколку наврати им посочи дека давањето лажен исказ е кривично дело, а на приговорот од страна на обвинителството дека околностите на кои се испитуваат сведоците се нерелевантни за кривично-правниот настан одбраната возврати со недолични зборови, но од страна на судот изостана одредена поостра реакција на таквото однесување на одбраната.

КОК-7/18 – „Титаник“

Предметот се води за следните кривични дела: „Злосторничко здружување“ од член 394 став 1 од КЗ; „Злоупотреба на средствата за финансирање на изборната кампања“ од член 165-а став 1 в.в. член 45 од КЗ; „Повреда на избирачкото право“ од член 159 став 2 в.в. со став 1 в.в. со член 45 од КЗ; „Повреда на слободата на определување на избирачите“ од член 160 став 2 в.в. со член 23 и член 45 од КЗ; „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 и член 23 од КЗ; „Фалсификување исправа“ од член 378 став 2 в.в. член 45 од КЗ; „Поткуп при избори и гласање“ од член 162 став 1 и в.в. со член 45 од КЗ; „Уништување на изборен материјал“ од член 164 став 2 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 02.09.2020 година беа директно и вкрстено испитани четворица сведоци на предлог на обвинителството, а истите дејствија беа преземени и на главната расправа од 16.09.2020 година на кое беа испитани шест сведоци. Дел од повиканите сведоци не беа присутни на денешното рочиште, при што судот утврди дека дел од нив се уредно повикани, за тројца нема уредна достава, а еден сведок се обратил со известување до судот дека не може да присуствува поради тоа што користи мерки за заштита од пандемијата со КОВИД-19. Судот ги опомена на записник дел од обвинетите и нивните бранители за нивното однесување во судницата. Еден од бранителите побара коригирање на записникот што се водеше со диктирање и видео и тонско снимање, но судот не го прифати барањето. Изведувањето на вербални докази на предлог на обвинителството продолжи и на главната расправа одржана на 22.09.2020 и 29.09.2020 година, на кои рочишта беа директно и вкрстено испитани четворица односно десет сведоци. При испитувањето на сведоците и обвинителството и одбраната приговараше на начинот на којшто спротивната страна ги поставува прашањата, а судот внимаваше на дозволеноста на прашањата по истакнатите приговори и самиот го искористи правото да поставува прашања. При испитувањето на сведоците беа користени и искази дадени во претходната постапка поради неконзистентни/различни одговори на прашањата. Дел од сведоците беа предложени и од страна на одбраната согласно доставената листа на докази, но одбраната ги повлече предлозите за секој сведок поединечно. Дел од повиканите сведоци повторно не беа присутни и за истите немаше доказ за уредна достава. На рочиштето одржано на 29.09.2020 година, судот казни еден од бранителите во постапката со парична казна во висина од 500 евра во денарска противвредност, бидејќи истиот со задоцнување се појави на рочиштето по направената пауза.

КОК-3/19 – „Талир“

Предметот се води за кривичните дела „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в. став 1 в.в. член 45 од КЗ, „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 став 1 в.в. член 22 в.в. член 45 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в. став 1 в.в. член 24 в.в. член 45 од КЗ и „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 став 12 в.в. став 1 в.в. член 45 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 09.09.2020 година беа директно и вкрстено испитани двајца сведоци на предлог на обвинителството. Пред започнување на главната расправа одбраната побара збор и наведе дека поради стапувањето во сила на Законот за јавно обвинителство што содржи одредби во однос на доказната вредност на материјалите и транскриптите за предмети кои се покренати по 30.06.2017 година, па побараа овие докази да бидат повлечени од листата на докази на обвинителството. На ваквиот предлог обвинителството одговори дека истиот е прерано даден со оглед дека во доказната постапка сè уште се изведуваат вербални докази, а судот не се произнесе. Рочиштето закажано за 23.09.2020 година беше одложено поради отсуство на претставникот на обвинетото правно лице. На судот му беше укажано дека отсуството е поради здравствени причини, но со оглед на тоа дека до моментот на започнување на расправата не бил доставен поднесок, судот даде задолжение да биде приложена документација во рок од 3 дена, а со цел поткрепување на изнесените тврдења како причини за отсуството.

КОК-2/20 – „Организатори на 27^{ми} април“

Предметот се води за кривичното дело „Терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста“ од член 313 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 04.09.2020 година директно и вкрстено беа испитани десет сведоци на предлог на одбраната, инаку пратеници од собранискиот состав во времето на случување на кривично-правниот настан. Обвинителството и одбраната реагираа меѓусебно со приговори на начинот на поставување на прашањата, а воедно и судот го искористи своето право да поставува прашања за појаснување на дадените одговори. Испитувањето на сведоците предложени од страна на одбраната продолжи и на главната расправа одржана на 10.09.2020 година, на која во својство на сведоци беа испитани седум лица - носители на пратеничка функција. Испитувањето се одвиваше во напната атмосфера, проследена со бројни приговори од страна на одбраната и обвинителството. На рочиштето за главна расправа од 18.09.2020 година беа изведени вербални докази на предлог на првообвинетиот односно беа испитани пет од вкупно осумте сведоци повикани на судењето. Рочиштето за главна расправа закажано за 28.09.2020 година беше одложено од причина што терминот за судење се совпаднал со рочиштето за завршни зборови по предметот „Насилство во Општина Центар“ во кој е обвинето едно од обвинетите лица во овој предмет и се ангажирани исти бранители.

КОК-7/20 – „Титаник 2“

Предметот се води за кривичните дела „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. со член 23 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од

член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. член со 22 од КЗ и „Примање награда за противзаконито влијание“ од член 359 став 5 в.в. со став 4 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 04.09.2020 година беа изведени материјални докази на предлог на обвинителството, на начин што со согласност на странките согласно член 392 став 4 и член 371 од ЗКП истите се изведоа со нивно читање односно внесување на записник. Рочиштето за главна расправа закажано за 28.09.2020 година беше одложено од причина што терминот за судење се совпаднал со рочиштето за завршни зборови по предметот „Насилство во Општина Центар“ во кој застапник на обвинението е јавниот обвинител кој постапува и по овој предмет.

КОК-30/20 – „Шпански скали“

Предметот се води за кривичните дела „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 од КЗ и „Несовесно работење во службата“ од член 353-в од КЗ.

Рочиштето за главна расправа закажано на 03.09.2020 година беше одложено поради отсуство на обвинета од причина што и` се појавиле одредени симптоми карактеристични за зараза со КОВИД 19, па истата се наоѓа во самоизолација. Главната расправа на 25.09.2020 година започна одново согласно член 371 став 2 од ЗКП, односно промена на составот на судечкиот совет. Претседателот на судечкиот совет откако го утврди идентитетот на обвинетите веднаш пристапи со поуките за правата на обвинетите и побара истите да се произнесат за вината, пред Јавниот обвинител да даде воведен говор, што е спротивно на член 380 од ЗКП. По приговор од одбраната судот образложи дека е направена ненамерна грешка за редоследот на изведување на дејствијата. По произнесувањето на сите обвинети, при што некои од нив изјавија дека не го разбираат обвинението, судијата побара од јавниот обвинител да даде воведен говор, кој пак се произнесе дека останува на дадениот воведен говор. Ваквото постапување не е во согласност со одредбата од членот 379 од ЗКП, а во врска со членот 371 став 2 од ЗКП, со оглед дека главната расправа е одново започната поради промена на член на судечкиот совет, дотолку повеќе ако се земе предвид фактот дека одбраната бараше истиот да биде повторно даден од страна на јавниот обвинител. Одбраната и обвинетите одново дадоа воведен говор.

КОК-49/20– „Меѓународен сојуз“

Предметот се води за кривичните дела „Измама“ од член 247 од КЗ, „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 од КЗ и „Неовластено изработување, држење, посредување и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од КЗ.

Рочиштата за главна расправа закажани за 10.09.2020 година и 24.09.2020 година беа одложени поради отсуство на обвинет во предметот од здравствени причини.

КОК-64/20 – „Колибри“

Предметот се води за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурзори“ од член 215 став 3 во врска со став 1 од КЗ.

На рочиштето за главна расправа од 07.09.2020 година беа испитани двајца сведоци на предлог на обвинителството. При директното испитување на сведоците јавниот обвинител ги водеше со прашања низ исказот, при што сведокот посочи дека не ги разбира прашањата и околностите на кои се испитува, а јавниот обвинител се впушти во коментари на неговите одговори. При испитувањето беа користени искази дадени во претходната постапка заради потсетување на одредени околности. Одбраната истакна приговори на начинот на поставување на прашањата, а воедно ја искористи можноста за вкрстено испитување. И судот го искористи своето право да поставува прашања за појаснување на дадените одговори, но и коментираше на одговорите од сведоците.

Сумарен коментар

Во набљудуваниот период, за пофалба е фактот дека поголемиот број од рочиштата се одржани, а помал дел се одложени, и тоа најмногу поради здравствени причини или поради преклопување на термините за истите обвинети или бранители. Во оваа насока, сметаме дека ваквите околности се можни во услови на „поклопување“ на термините на бранителите и на обвинетите, но сепак, сметаме дека судот при насрочувањето на предметите би требало да вложи поголем напор со цел одбегнување на оваа практика.

Од набљудуваните рочишта интересна е една искристализирана практика на судот, каде во услови на сведок што е предложен за сведок од страна на двете странки судот прифаќа отстапување од дадениот редослед на изведување на доказите согласно ЗКП, па истиот сведок прво го испитува странката што го предложила во директно испитување, па по вкрстените прашања во директно испитување го испитува другата странка. Сметаме дека со воведувањето на ваквата практика под закрила на заштитата на начелото на економичност и ефикасност на кривичната постапка, се руши начелото на фер постапување и концептот на новиот ЗКП. Имено, преку кршење на редоследот на изведувањето на доказите, се доведува во прашање кредибилност на сведокот и на некој начин сведокот како доказно средство се девалвира бидејќи неговиот исказ не се оценува во согласност на теоријата на случајот на странките, туку едноставно се испитува за се што видел и/или чул, без оглед дали тоа е поврзано со конкретниот случај или не, а дотолку повеќе ниту не може да се сфатат аргументите поради кои сведокот е повикан да сведочи како дел од теоријата на случајот на едната или другата странка.

Дотолку повеќе, сметаме дека ваквата практика на судот е неприфатлива и би требало да се искорени, посебно во случаите кога сведокот врши промена на исказот, во однос на претходно дадениот исказ во текот на претходната постапка, со што самиот институт на соочување на сведокот со неговиот претходен исказ, а со тоа и оценката за неговата кредибилност се доведува под прашање. Ова значи дека под закрила на определена недоследност во исказот на сведокот, целиот сведок би се оценил како нерелевантен, иако, во суштина само мал дел од неговиот исказ може да биде противречен, што генерално и не би му попречило на судот да положи верба во сведочењето на ваквиот сведок.

За жал, преку оваа практика на судот и странките во постапката, во голема мерка се стимулира кавгацискиот карактер на главната расправа, наместо да се стимулира судницата како место за аргументирано дискутирање и спротивставување на фактите и ставовите.

На едно рочиште е увиден превид од страна на судот при преземањето на редоследот на процесните дејствија од главната расправа, што по приговор на странките било коригирано. Сметаме дека и покрај

фактот дека вакви ненамерни пропусти се можни, судот би требало повеќе да внимава и истите да ги ограничи и превенира.

Во однос на нивото на дискусијата во судницата, сметаме дека судот не би требало да има разбирање за ниското ниво на странките и не би требало да го толерира „кавгаџискиот“ однос на бранителите. Сепак, се работи за размена на аргументи помеѓу професионалци, каде личните чувства треба да бидат оставени надвор од судската зграда, при што доколку посведочи на ваков настан, судијата би требало самоуверено да ги користи овластувањата за дисциплински санкции на странките. Во оваа насока судот би требале да ги користи своите овластувања за дисциплинирање на странките во услови на недолични коментари во однос на дадените искази на сведоците, а воедно и самиот суд треба да се воздржи од какви било коментари од овој тип.

Во поглед на злоупотребите на овластувањата од страна на бранителите во насока на одолговлекување на постапките и/или одлагање на рочиштата од главните расправи, во текот на овој месец посведочивме и практика кога еден од бранителите очигледно го злоупотребил правото на употреба на јазикот во текот на кривичните постапки, барајќи преведување на целиот предмет на албански јазик, со изговор дека не го разбира македонскиот јазик. Во услови на вакви злоупотреби сметаме дека поголемо внимание би требало да обрне Адвокатската комора и Министерството за правда, бидејќи ваквите недолични коментари, со очигледна позадина за рушење на угледот на судот, нарушување на редот на судењето или одолговлекување на постапката, се во спротивност со адвокатската етика, а и во спротивност со одредбите од Законот за адвокатура, каде јасно се наведени условите за стекнување на адвокатската лиценца, меѓу кои е и условот за задолжително познавање на македонскиот јазик.

Конечно и во оваа пригода ја истакнуваме потребата од зголеменото внимание при изведувањето на доказите, пред се во случаите кога кривичната постапка е повторена или кога главната расправа започнува од почеток, првенствено имајќи ги предвид начелата на кривичната постапка, врз основа на кои почиваат овие процесни институти.